

Sygn. akt: I ACa 1417/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dariusz Limiera (spr.)
Sędziowie:	SA Lilla Mateuszczyk SO (del.) Jacek Świerczyński
Protokolant:	sekr. sąd. Iga Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2017 r. w Łodzi

na rozprawie sprawy

z powództwa **D. J., J. W., K. P.
i W. P.**

przeciwko **Miastu Ł.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie, sygn. akt II C 409/14

I. zmienia zaskarżony wyrok na następujący:

1. „zasądza od Miasta Ł.:

a) na rzecz D. J. kwotę 36.780,- (trzydzieści sześć tysięcy siedemset osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 4 lutego 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

b) na rzecz J. W. kwotę 36.780,- (trzydzieści sześć tysięcy siedemset osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 4 lutego 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

c) na rzecz K. P. kwotę 36.780,- (trzydzieści sześć tysięcy siedemset osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 4 lutego 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

d) na rzecz W. P. kwotę 36.780,- (trzydzieści sześć tysięcy siedemset osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 4 lutego 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

2. oddala powództwo w pozostałej części;

3. zasądza na rzecz Miasta Ł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego:

a) od D. J. kwotę 670,- (sześćset siedemdziesiąt) złotych;

b) od J. W. kwotę 670,- (sześćset siedemdziesiąt) złotych;

c) od K. P. kwotę 670,- (sześćset siedemdziesiąt) złotych;

d) od W. P. kwotę 670,- (sześćset siedemdziesiąt) złotych;

4. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi od Miasta Ł. kwotę 7.870,07,- (siedem tysięcy osiemset siedemdziesiąt 07/100) złotych tytułem zwrotu nieopłaconych kosztów sądowych;

5. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi tytułem nieopłaconych wydatków na opinie biegłego:

a) od D. J. z roszczenia zasądzonego w punkcie 1a kwotę 864,- (osiemset sześćdziesiąt cztery) złote;

b) od J. W. z roszczenia zasądzonego w punkcie 1b kwotę 864,- (osiemset sześćdziesiąt cztery) złote;

c) od K. P. z roszczenia zasądzonego w punkcie 1c kwotę 864,- (osiemset sześćdziesiąt cztery) złote;

d) od W. P. z roszczenia zasądzonego w punkcie 1d kwotę 864,- (osiemset sześćdziesiąt cztery) złote;

6. nie obciąża powodów kosztami nieuiszczonej opłaty od pozwu.”;

II. oddala apelację strony pozwanej w pozostałym zakresie;

III. przyznaje biegłej E. R. wynagrodzenie za wydanie ustnej opinii uzupełniającej na rozprawie w dniu 8 listopada 2017 r., w kwocie 227,45,- (dwieście dwadzieścia siedem 45/100) złotych,

IV. poleca wypłacić E. R. wynagrodzenie określone w punkcie III ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi;

V. zasądza na rzecz Miasta Ł. tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego:

a) od D. J. kwotę 12.912,65,- (dwanaście tysięcy dziewięćset dwanaście 65/100) złotych;

b) od J. W. kwotę 12.912,65,- (dwanaście tysięcy dziewięćset dwanaście 65/100) złotych;

c) od K. P. kwotę 12.912,65,- (dwanaście tysięcy dziewięćset dwanaście 65/100) złotych;

d) od W. P. kwotę 12.912,65,- (dwanaście tysięcy dziewięćset dwanaście 65/100) złotych;

VI. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi tytułem nieopłaconych wydatków na opinie biegłego:

a) od D. J. z roszczenia zasądzonego w punkcie 1a kwotę 240,12,- (dwieście czterdzieści 12/100) złotych;

b) od J. W. z roszczenia zasądzonego w punkcie 1b kwotę 240,12,- (dwieście czterdzieści 12/100) złotych;

c) od K. P. z roszczenia zasądzonego w punkcie 1c kwotę 240,12,- (dwieście czterdzieści 12/100) złotych;

d) od W. P. z roszczenia zasądzonego w punkcie 1d kwotę 240,12,- (dwieście czterdzieści 12/100) złotych.

Sygn. akt I ACa 1417/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie sygn.akt II C 409/14, z powództwa D. J., J. W., K. P. i W. P. przeciwko Miastu Ł. o odszkodowanie zasądził od Miasta Ł. na rzecz każdego z powodów po 245.000,- zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lutego 2011 r. oraz po 759,50,- zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Nakazał pobrać od Miasta Ł. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi 52.816,-zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Nakazał ściągnąć od każdego z powodów z zasądzonego roszczenia na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi po 1.148,25,- zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia faktyczne i ocenę roszczeń:

M. i L. małżonkowie P. byli współwłaścicielami nieruchomości gruntowej położonej w Ł. przy ul. (...) bez nr, w obrębie G-43, składającej się z działki gruntu oznaczonej nr ewidencyjnym 194 i 197/4.

Decyzją Naczelnika Dzielnicy Ł. z dnia 30 grudnia 1975r., nr (...)I.8-81/103/75 została wywłaszczona na rzecz Skarbu Państwa nieruchomość położona w Ł. przy ul. (...) o pow. 786 m2, z przeznaczeniem pod budowę bazy sprzętowo-transportowej i magazynowej (...) Przedsiębiorstwa Budownictwa (...) „H.-2”. Na mocy tej decyzji przyznano właścicielom odszkodowanie w formie pieniężnej w łącznej wysokości 81.095,90 zł, które zostało następnie w całości wypłacone.

Odwołanie od powyższej decyzji wniesione przez M. i L. małżonków P. rozpatrzone zostało decyzją Prezydenta Miasta Ł. z dnia 28 lutego 1976 r. (...) 111-8-81/22/76, mocą której zaskarżoną decyzję utrzymano w mocy z tą zmianą, że wywłaszczeniu podlegała nieruchomość położona w Ł. przy ul. (...) bez numeru, oznaczona jako działka nr (...).

Decyzją Naczelnika Dzielnicy Ł. z dnia 05.06.1975. r., nr (...) -I- 103/75 wywłaszczona została na rzecz Skarbu Państwa nieruchomość położona

w Ł. przy Czerwcowej 22 o pow. 8.450 m2, oznaczona na planie geodezyjnym z dnia 04.08.1973 r. zaewidencjonowanym za nr 5/1/67, uregulowana w księdze wieczystej KW (...) i stanowiąca własność M. i L. małżonków P. (działka oznaczona następnie nr 197). Na mocy tej decyzji przyznano właścicielom odszkodowanie w formie pieniężnej obejmujące należność za grunt i naniesienia budowlane w łącznej wysokości 571.315 zł, które zostało następnie w całości wypłacone.

Decyzją Wojewody (...) z dnia 15 września 1995r. nr GG V- (...) stwierdzono nieodpłatne nabycie przez Gminę Ł. z mocy prawa własności nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) b.n, w skład której weszła również działka nr (...) o pow. 786 m2 oraz działka nr (...) o pow. 6.108 m2 (była to część dawnej działki (...) i została oznaczona jako działka (...)) .

Jednocześnie w dniu 2 kwietnia 1991 r. małżonkowie M. i L. P. wystąpili o zwrot wszystkich wywłaszczonych mocą odrębnych decyzji części nieruchomości położonych w Ł. przy ul. (...).

Decyzją z dnia 7 sierpnia 1996 r. nr (...) -Z-103/75 Kierownik Urzędu Rejonowego w Ł. odmówił zwrotu nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) bez nr, oznaczonej jako działka nr (...) o pow. 786 m2, zaś decyzją z dnia 7 sierpnia 1996r. odmówił zwrotu działki nr (...) o pow. 8.450 m2.

Decyzją z dnia 25 kwietnia 1997 r., (znak: G.G.III. (...) - 2/22/76) Wojewoda (...) na podstawie art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a. oraz art. 69 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (tekst

jedn. Dz. U. z 1991 r., Nr 30 ze zm.), po rozpatrzeniu odwołania M. i L. małżonków P. orzekł o uchyleniu w całości decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w Ł. z dnia 07.08.1996 r. (znak: (...) -Z-103/75) orzekającej o odmowie zwrotu na rzecz byłych właścicieli nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) b. nr, oznaczonej na mapie geodezyjnej, zaewidencjonowanej z dnia 19 grudnia 1996 r. za nr (...), jako działka (...) o pow. 786 m² oraz o zwrocie wywłaszczonej nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miejskiej Ł., położonej w Ł. przy ul. (...) b.nr o pow. 786 m², na rzecz byłych współwłaścicieli tej nieruchomości tj. M. i L. małż P. po 1/2 części każdemu z nich, a ponadto o zwrocie na rzecz Gminy Miejskiej Ł. kwoty 2.302 zł, stanowiącej wartość zwaloryzowanego odszkodowania, wypłaconej tytułem wywłaszczenia na podstawie decyzji Naczelnika Dzielnicy Ł. z dnia 30 grudnia 1975 r. nr (...) .1.8-81/103/75.

M. P. i L. P. zostali zobowiązani do zwrotu ustalonego odszkodowania, każde z nich w wysokości po 1.151 zł oraz do dokonania wpłaty ustalonych kwot na konto Gminy Miejskiej Ł., w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji, wraz z odsetkami w razie zwłoki w uiszczeniu należności podlegających zwrotowi, pobieranymi na zasadach określonych w Kodeksie Cywilnym.

Odszkodowanie zwaloryzowane zostało według wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych, łączny wskaźnik waloryzacji wg tabeli GUS w latach 1976 - 1977 wynosił 2.033,353. Zwaloryzowana wartość odszkodowania wypłaconego tytułem wywłaszczenia działki nr (...) o pow. 786 m² wynosiła 786 m² x 18,00 zł/m² x 2033,353 = 28.767.878 starych zł, tj. w zaokrągleniu i po denominacji 2.877,-zł. Z uwagi na zmianę kształtu działki spowodowaną zwięzieniem o szerokość drogi, która miała stanowić dostęp do działki nr (...) i utratą w związku z tym części powierzchni na drogę, kwotę podlegającą zwrotowi zmniejszono o 20%, tj.: 2.877 zł x 0,80 = 2.302,-zł. Stawka 18 zł za 1 m² gruntu wynikała z przepisów zarządzenia Naczelnika Dzielnicy Ł. z dnia 29 grudnia 1973 r. wydanego w oparciu o art. 8 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości /Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64/ obowiązującej w dacie wywłaszczenia.

Jednocześnie decyzją z dnia 25 kwietnia 1997 r., (znak: G.G.III. (...) - 2/52/75) Wojewoda (...) na podstawie art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a. oraz art. 69 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (tekst jedn. Dz. U. z 1991 r., Nr 30 ze zm.) orzekł o odmowie zwrotu wywłaszczonej na rzecz Skarbu Państwa i stanowiącej własność Gminy Miejskiej Ł. zabudowanej części nieruchomości o pow. 2.342 m², oznaczonej jako działka nr (...), położonej w Ł. przy ul. (...), na rzecz jej byłych współwłaścicieli, o uchyleniu decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w Ł. z dnia 07.08.1996 r. znak: (...) -Z-103/75 w części orzekającej o odmowie zwrotu na rzecz byłych współwłaścicieli niezabudowanej części nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...), o pow. 6.108 m², oznaczonej na mapie sytuacyjnej dla celów prawnych zaewidencjonowanej w dniu 19.12.1996 r. za numerem (...) jako działka nr (...) i zwrocie tej wywłaszczonej części nieruchomości stanowiącej własność Gminy Miejskiej Ł., położonej w Ł. przy ul. (...), o pow. 6.108 m² oznaczonej jako działka nr (...) (tj. części dawnej działki (...) o pow. 8.450 m²) dla której w Sądzie Rejonowym w Łodzi, Wydziale XVI Ksiąg Wieczystych prowadzona jest Księga Wieczysta za nr KW (...), na rzecz byłych współwłaścicieli M. i L. małżonków P. po 1/2 części każdemu z nich oraz o zwrocie na rzecz Gminy Miejskiej Ł. kwoty 18.400 zł, stanowiącej wartość zwaloryzowanego odszkodowania wypłaconego, tytułem wywłaszczenia na podstawie decyzji Naczelnika Dzielnicy Ł. z dnia 05.06.1975 r., nr (...) -I-8/80/i03/75.

M. P. i L. P. zostali zobowiązani do zwrotu ustalonego odszkodowania, każde z nich w wysokości po 9.200 zł oraz do dokonania wpłaty ustalonych kwot na konto Gminy Miejskiej Ł., w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji, wraz z odsetkami w razie zwłoki w uiszczeniu należności podlegających zwrotowi, pobieranymi na zasadach określonych w Kodeksie Cywilnym.

Odszkodowanie zostało waloryzowane według wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych, wskaźnik waloryzacji wg tabeli GUS w latach 1975 - 1997 wynosił 2.092,321 zł. Zwaloryzowana wartość odszkodowania wypłaconego tytułem wywłaszczenia działki nr (...) o pow. 6.108 m² wynosiła: 6.108 m² x 18,00 zł/m² x 2.092,321 = 230.033.388 starych zł., tj. w zaokrągleniu i po denominacji 23.000 zł.

Z uwagi na niekorzystne usytuowanie działki, spowodowane brakiem bezpośredniego dostępu do ul. (...) oraz pośredni dostęp do ul. (...) przez działkę nr (...), kwotę podlegającą zwrotowi zmniejszono o 20%, tj.: 23.000 zł x 0,80 = 18.400 zł

W powyższych decyzjach zostało wskazane ponadto, iż przedmiotowe nieruchomości podlegają zwrotowi w stanie, w jakim się ówczas znajdowały. Zwrot nieruchomości polegał na przywróceniu prawa współwłasności na rzecz wskazanych wyżej osób i miał nastąpić z dniem uprawomocnienia się niniejszych ostatecznych decyzji.

Współwłaścicielom nie przysługiwało roszczenie o przywrócenie wskazanych działek do stanu istniejącego przed wywłaszczeniem, o odszkodowanie za zmianę ich stanu oraz pozbawienie korzystania z nieruchomości.

Do faktycznego zwrotu przedmiotowych nieruchomości nie doszło.

M. P. i L. P. nie dokonali zwrotu otrzymanego odszkodowania.

Zarząd Miasta Ł. decyzją Nr (...) w dniu 8 maja 1997r. na podstawie art. 2 ust. 1-3, 9 pkt 3, 9 pkt 6 lit b i art. 2a ustawy z dnia 29 września 1990r.

o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79 poz. 464 ze zm. Dz. U. Nr 83 poz. 373 z 1991 r., Dz. U. Nr 91 poz. 455 z 1992r.) przepisów rozdziału 5 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985r. o gospodarce gruntami

i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1991 r Nr 30 poz. 127) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 marca 1993r. w sprawie przepisów wykonawczych dotyczących uwłaszczania osób prawnych nieruchomościami będącymi dotychczas

w ich zarządzie lub użytkowaniu (Dz. U. Nr 23 poz. 97) oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r- Kodeks postępowania administracyjnego stwierdził nabycie z mocy prawa przez Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w likwidacji w Ł. z dniem 5 grudnia 1990r prawa użytkowania wieczystego gruntu położonego w Ł. przy ul. (...) bn, oznaczonego na mapie sytuacyjnej do celów prawnych nr (...), zaewidencjonowanej w Miejskim Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej

w Ł. dnia 19.12.1996 jako działka o nr (...) w obrębie G-43 o powierzchni 40.273m², dla której w Sądzie Rejonowym w Łodzi w XX Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzona jest księga wieczysta nr (...).

Na podstawie aktu notarialnego z dnia 12.06.1997 r. MPK w Ł. sprzedało na rzecz spółki (...) prawo użytkowania wieczystego działki gruntu, położonej w Ł. przy ul. (...) b/n, oznaczonej numerem 197/2 (w tym działki oznaczonej nr (...)

i 197/4) i własność znajdujących się na tym gruncie naniesień.

Strona powodowa wystąpiła z wnioskiem do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Ł. o stwierdzenie nieważności powyższej decyzji Nr (...).

Decyzją z dnia 1 września 2010 r., o nr: SKO (...) Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Ł. uznało, że ostateczna decyzja Zarządu Miasta Ł.

z dnia 8 maja 1997 r., Nr GM-III- (...) stwierdzająca nabycie z mocy prawa przez Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w Ł. w likwidacji z dniem 5 grudnia 1990 r. prawa użytkowania wieczystego gruntu położonego w Ł. przy ul. (...) b.n., oznaczonego jako działka o nr (...) w obrębie G-43 o powierzchni 40.273 m², dla której prowadzona jest Księga Wieczysta KW za numerem (...) w części dotyczącej nieruchomości o powierzchni 6.108 m² działka nr (...) m² działka nr (...) - została wydana z naruszeniem prawa.

Jednocześnie nie stwierdziło nieważności wskazanej decyzji, w części dotyczącej nieruchomości o powierzchni 6.108 m² (działka nr (...)) oraz 786 m² (działka nr (...)) - z powodu nieodwracalnych skutków prawnych jaka przedmiotowa decyzja wywołała.

W dniu 8 maja 1997r. czyli w dacie decyzji o nabyciu z mocy prawa przez Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w Ł. w likwidacji prawa użytkowania wieczystego gruntu położonego w Ł. przy ul. (...) b.n, co do części tej nieruchomości został wcześniej orzeczony zwrot na rzecz byłych współwłaścicieli M. i L. P..

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Ł. uznało, iż przedmiotowa decyzja została wydana z rażącym naruszeniem prawa w rozumieniu art.156 § 1 pkt 2 k.p.a. Jednakże zawarcie w dniu 12 czerwca 1997r. przez Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w Ł. w likwidacji z Firmą (...) Sp. z o. o. cywilnej umowy sprzedaży prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) oznaczonej nr działki (...) o powierzchni 40.273m2 (akt notarialny repertorium A nr 4905/97) - spowodowało zaistnienie nieodwracalnego skutku prawnego, tj. niemożliwego do odwrócenia przez organ administracyjny uprawniony do wydania decyzji w sprawie, a zatem należało zastosować art. 156 § 2 k.p.a.

Oznaczona na mapie geodezyjnej, zaewidencjonowanej z dnia 19 grudnia 1996 r. za nr (...), jako działka gruntu oznaczona nr 197/2 w obrębie G-43, dla której prowadzona jest KW (...), została podzielona na działki o nr (...) o pow. 786 m2, 197/3 o pow. 2.342 m2, 197/4 o pow. 6.108 m2 oraz 197/5 o pow. 31.037 m2.

Na dzień 8 maja 1997 r. działki gruntu nr (...) były niezabudowane, nie ogrodzone (ogrodzenie częściowe w ramach ogrodzenia całego terenu). Działka gruntu nr (...) posiadała kształt foremny, prostokątny, była bezpośrednio skomunikowana z drogą publiczną - ul. (...). Działka gruntu nr (...) posiadała kształt foremny, prostokątny, była niezabudowana, skomunikowana z drogą publiczną - ul. (...) za pośrednictwem działki nr (...).

Wskazana nieruchomość w dacie stanu na dzień 8 maja 1997 r., zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Ł. zatwierdzonym uchwałą Nr LYII/491/93 Rady Miejskiej Ł. z dnia 2 czerwca 1993 r. była położona na terenach przemysłowych.

Oszacowana wartość rynkowa nieruchomości gruntowej położonej w Ł. przy ul. (...) b/n, obręb G-43, działki gruntu nr (...), według stanu na datę 8 maja 1997r. wynosi 980.800 zł, zaś na dzień 1 września 2010r. (tj. na dzień wydania orzeczenia przez SKO w Ł.) wynosi 1.068.780 zł.

Obecnie w księdze wieczystej nr (...) jako właściciel wskazanej nieruchomości widnieje Gmina Miejska Ł..

M. P. zmarł 19 września 1997r. Spadek po nim, na podstawie ustawy nabyli jego żona L. P. w ¼ części spadku oraz dzieci: J. W., D. J., W. P. oraz K. P. po 3/16 części spadku każde z nich.

Natomiast spadek po zmarłej w dniu 9 kwietnia 2013r. powódce L. P., na podstawie ustawy nabyły jej dzieci: K. P., W. P., D. J. i J. W., po ¼ części każde z nich.

Strona powodowa nie otrzymała od pozwanej Gminy żadnego odszkodowania w związku z wydaniem w dniu 8 maja 1997r. decyzji Nr (...).

Pismem z dnia 8 lutego 2011r., strona powodowa wezwała pozwanego do zapłaty z tytułu wydania decyzji z naruszeniem prawa odszkodowania w kwocie 1.034.100 zł.

Ustalając wartość rynkową prawa własności nieruchomości gruntowej położonej w Ł. przy ul. (...) oznaczonej nr 194 i 197/4 Sąd Okręgowy oparł się w pełni na opinii biegłego – z zakresu szacunku nieruchomości E. R., uznając przedmiotową opinię za pełną, rzetelną i jako taką w pełni przydatną dla celów dowodowych. Sporządzona została zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą specjalną.

Sąd Okręgowy oddalił na rozprawie w dniu 14 lipca 2015r. wniosek pełnomocnika strony pozwanej o wydanie pisemnej opinii uzupełniającej biegłej z zakresu szacunku nieruchomości, jako powołany na okoliczności dostatecznie wyjaśnione oraz wniosek

o dokonanie wyceny zwaloryzowanej kwoty odszkodowania jaką poprzednicy prawni powodów otrzymali za wywłaszczenie przedmiotowych nieruchomości według cen na dzień ustalenia odszkodowania, jako powołany na okoliczności nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Przy takich ustaleniach Sąd Okręgowy uznał, że powództwo częściowo zasługiwało na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie strona powodowa ostatecznie wniosła o zasądzenie na rzecz J. W., W. P., K. P. oraz D. J. odszkodowania w wysokości 1.068.780 zł wraz z ustawowymi odsetkami, z tytułu wydania w dniu 08.05.1997r. przez Zarząd Miasta Ł. decyzji ostatecznej (nr GM-III- (...)) stwierdzającej nabycie z mocy prawa przez Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w Ł. w Likwidacji z dniem 5 grudnia 1990 r. prawa użytkowania wieczystego gruntu położonego w Ł., przy ul. (...) b.n., oznaczonego jako działka o nr (...) o pow. 40.273 m², (KW nr (...)) w skład, której wchodzi: działka o pow. 6108 m², oznaczona, jako działka o nr (...) oraz działka o pow. 786 m², oznaczona jako działka o nr (...), z naruszeniem prawa.

Sprawy o analogicznych stanach faktycznych, jak w rozpoznawanej sprawie były przedmiotem kontrowersji w orzecznictwie sądowym i doktrynie co do podstawy prawnej roszczeń odszkodowawczych. Spory te zostały ostatecznie przesądzone uchwałą pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 roku, III CZP 112/10, w której stwierdzono, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 roku, której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. Sąd I instancji w pełni podzielił zarówno argumenty powołane we wskazanej uchwale, jak i jej konkluzję. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego zapoczątkowało jednolitą linię orzecniczą sądów powszechnych, której wyrazem mogą być wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 kwietnia 2012 roku, I ACa 110/12 oraz z dnia 4 października 2012 roku, I ACa 487/12.

W rozpoznawanej sprawie decyzja administracyjna Zarządu Miasta Ł., Nr GM-III- (...), stwierdzająca nabycie z mocy prawa przez Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w likwidacji w Ł. z dniem 5 grudnia 1990r prawa użytkowania wieczystego gruntu położonego w Ł. przy ul. (...) bez nr, oznaczonego jako działka o nr (...) w obrębie G-43 o powierzchni 40.273 m² została wydana w dniu 8 maja 1997r., zaś orzeczenie Samorządowego Kolegium Odwoławczego stwierdzające jej wydanie z naruszeniem prawa oraz nie stwierdzające jej nieważności w części dotyczącej nieruchomości o powierzchni 6.108 m² (działka nr (...)) oraz 786 m² (działka nr (...)) z powodu nieodwracalnych skutków prawnych jakie przedmiotowa decyzja wywołała, zapadło w dniu 1 września 2010 roku.

Wobec powyższego, podstawy prawnej roszczenia o odszkodowanie za szkody wyrządzone decyzją nieważną lub wydaną z naruszeniem prawa należy upatrywać w przepisach art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a.

Zgodnie z przepisem art. 160 § 1 k.p.a. stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie.

W powołanej już wyżej uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 roku, III CZP 112/10 wskazano, iż w sytuacji, gdy ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji.

Cytowany przepis artykułu 160 § 1 k.p.a. stanowi wyłączną podstawę odpowiedzialności jednostki samorządu terytorialnego za szkodę, którą strona poniosła na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji (uchwała SN z 26 stycznia 1989 r., III CZP 58/88, OSNC 1989/9/129), lecz odnosi się to jedynie do przesłanek odpowiedzialności za wydanie decyzji (wydanie decyzji nieważnej lub z naruszeniem prawa, rzeczywista szkoda, związek przyczynowy pomiędzy wydaniem decyzji a szkodą i brak winy strony).

Sąd powszechny jest związany rozstrzygnięciem, iż decyzja dotknięta jest wadą nieważności, bądź została wydana z naruszeniem prawa. Stwierdzenie przez uprawniony organ administracyjny niezgodności decyzji administracyjnej z prawem wiąże sąd w zakresie wypełnienia podstawowej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej przewidzianej w art. 160 k.p.a., ale nie przesądza jeszcze o istnieniu pozostałych przesłanek tej odpowiedzialności wynikających z k.c., w tym także o wystąpieniu normalnego związku przyczynowego. (wyrok SN z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 512/09, LEX nr 950712)

W tej sprawie zdaniem Sądu Okręgowego wszystkie wskazane przesłanki odpowiedzialności zostały spełnione. Decyzja Zarządu Miasta Ł., Nr GM-III- (...), z dnia 8 maja 1997r. stwierdzająca nabycie z mocy prawa przez Miejskie Przedsiębiorstwo (...) w likwidacji w Ł. z dniem 5 grudnia 1990r. prawa użytkowania wieczystego gruntu położonego w Ł. przy ul. (...) bez nr, oznaczonego jako działka o nr (...) w obrębie G-43 o powierzchni 40.273 m² została wydana z rażącym naruszeniem prawa w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a., jednak z uwagi na wywołanie nieodwracalnych skutków prawnych – nie stwierdzono jej nieważności w części dotyczącej nieruchomości oznaczonej nr 197/4 oraz 194, na podstawie art. 156 § 2 k.p.a. (przesłanka pozytywna przewidziana w art. 160 § 1 k.p.a.). Nie zachodzi przy tym okoliczność ekskulpująca: powodowie, ani ich poprzednicy prawni (M. P. i L. P.) nie ponoszą żadnej winy za wydanie decyzji z naruszeniem przepisów. Istnieje również związek przyczynowy (kolejna przesłanka pozytywna przewidziana w art. 160 § 1 k.p.a.) pomiędzy wydaniem decyzji Zarządu Miasta Ł. z dnia 8 maja 1997r., a szkodą powodów. Na skutek jej wydania, małżonkowie P. utracili możliwość władania przedmiotową nieruchomością. Mimo iż wskazana decyzja została wydana z naruszeniem prawa, nieruchomość ta nie powróci do rąk następców prawnych właścicieli, bowiem powołana decyzja wywołała już nieodwracalne skutki prawne. W zaistniałej sytuacji należy rozważyć, w jakiej wysokości powodowie ponieśli rzeczywistą szkodę na skutek wydania przedmiotowej decyzji.

Do odszkodowania, o którym mowa w art. 160 k.p.a. stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem art. 418 tego kodeksu (art. 160 § 2 k.p.a.). Sama szkoda, z uwagi na odesłanie zawarte w § 2, musi być rozumiana tak samo, jak na gruncie kodeksu cywilnego. Rzeczywista szkoda, do jakiej zawężony jest art. 160 § 1 k.p.a., ma miejsce wówczas, gdy po stronie poszkodowanego występuje zmniejszenie aktywów lub zwiększenie pasywów (damnum emergens).

Dla ustalenia wysokości odszkodowania należnego poszkodowanemu przyjmuje się stan majątku poszkodowanego (składników jego majątku) w chwili wyrządzenia szkody, natomiast miarodajne pozostają ceny w chwili ustalania odszkodowania (przepis art. 363 § 2 k.c. nakazuje wysokość odszkodowania ustalać według cen z daty ustalenia odszkodowania - daty zamknięcia rozprawy). W odniesieniu do decyzji administracyjnych wyrażających szkodę (tzw. decyzji wadliwych powodujących m.in. utratę prawa własności lub innego prawa) chodzi o stan nieruchomości istniejący

w chwili wydania wadliwej decyzji, stanowiącej źródło powstania szkody. Stan taki obejmuje nie tylko parametry fizyczne lub geodezyjne danej nieruchomości (np. jej powierzchnię, infrastrukturę), lecz także samo jej funkcjonalne przeznaczenie społeczno-gospodarcze (wyrok SN z dnia 12 grudnia 2013 r., V CSK 81/13, LEX nr 1421824).

Na skutek wydania decyzji przez Zarząd Miasta Ł. z dnia 8 maja 1997r., z uwagi na jej nieodwracalność, małżonkowie M. i L. P., a zatem także powodowie jako ich następcy prawni definitywnie utracili majątek, stanowiący obecnie działki oznaczone numerami (...). Za chwilę wyrządzenia szkody, w niniejszej sprawie należy uznać moment wydania powołanej decyzji z dnia 8 maja 1997r.

Rzeczywista szkoda poniesiona przez powodów odpowiada wartości tych nieruchomości. Mając na uwadze powyższe rozważania, ustalając wysokość należnego stronie powodowej odszkodowania, należało przyjąć stan nieruchomości istniejący

w chwili wydania wadliwej decyzji, stanowiącej źródło powstania szkody, tj. na dzień 8 maja 1997r., przy uwzględnieniu cen z daty ustalenia odszkodowania.

W oparciu o opinię biegłego z zakresu szacunku nieruchomości, Sąd I instancji ustalił, iż wartość rynkowa nieruchomości gruntowej położonej w Ł. przy ul. (...) b/n, oznaczonej jako działki gruntu nr (...) wynosi 980.800 zł.

Sąd ten rozważył zarzut strony pozwanej, że w razie uznania jej odpowiedzialności za szkodę, dla potrzeb ustalenia rozmiarów tej szkody,

a w konsekwencji odszkodowania, uwzględnieniu powinna podlegać okoliczność, iż za nieruchomości: działki nr (...) o powierzchni 8.450 m i 194 o powierzchni 786 m położone w Ł. przy ul. (...), wywłaszczone decyzjami odpowiednio nr (...) -I-8/80/103/75 z dnia 5 czerwca 1975 r. i nr (...) -I-8/80/103/7 dnia 30 grudnia 1975 r., byli właściciele otrzymali odszkodowanie w wysokości 571.315 zł za działkę nr (...) i 81.095,90 zł za działkę nr (...) (łącznie 652.410,90 zł), a ponadto gdyby decyzje Wojewody (...) z dnia 25 kwietnia 1975 r. nr G.G.III. (...) -2/52/75 i G.G.III. (...) -2/52/76, w których orzeczono o zwrocie na rzecz L. i M. małżonków P. przedmiotowych nieruchomości, mogły być wykonane, poprzedni właściciele oraz ich spadkobiercy byłiby zobligowani do zwrotu zwaloryzowanej kwoty odszkodowania.

Sąd Okręgowy wskazał, iż decyzje Wojewody (...) z dnia 25 kwietnia 1975 r., nr G.G.III. (...) - 2/22/76 i nr G.G.III. (...) - 2/52/75 są ostateczne, nie zostały wzruszone i nadal funkcjonują w obrocie prawnym. (...) położone w Ł. przy ul. (...) b.n, oznaczone jako działki nr (...) o pow. 786 m² oraz działki nr (...) o pow. 6.108 m² zostały na mocy decyzji Naczelnika Dzielnicy Ł. z dnia 5 czerwca 1975r. oraz Naczelnika Dzielnicy Ł. z dnia 30 grudnia 1975r. wywłaszczone na rzecz Skarbu Państwa. Na mocy tych decyzji zostało przyznane i wypłacone ówczesnym właścicielom M. i L. P. stosowne odszkodowanie. Zgodnie z treścią wskazanych decyzji Wojewody (...)

z dnia 25 kwietnia 1975 r., nr G.G.III. (...) - 2/22/76 i nr G.G.III. (...) - 2/52/75 orzeczono o zwrocie otrzymanego przez M. i L. P. odszkodowania na rzecz Gminy Miejskiej Ł., zatem zważywszy, iż przedmiotowe decyzje nadal funkcjonują w obrocie prawnym, trzeba mieć na uwadze, że orzeczone tytułem zwrotu odszkodowania kwoty mogą być egzekwowane. Mimo, iż powodowie na skutek wydanej przez Zarząd Miasta Ł. z dnia 8 maja 1975r., z naruszeniem prawa decyzji utracili majątek w postaci przedmiotowych nieruchomości, nadal ciąży na nich obowiązek zwrotu odszkodowania (należy zważyć, iż przedawnienie roszczenia jest brane pod uwagę jedynie na zarzut zgłoszony przez uprawnionego).

Należy ponadto mieć na uwadze, iż otrzymane przez małżonków P. od Skarbu Państwa odszkodowanie w związku z wywłaszczeniem na rzecz Skarbu Państwa będących ich własnością nieruchomości miało miejsce w 1975r., a zatem w czasach kiedy funkcjonowały całkowicie odmienne relacje cenowe, a nieruchomości przedstawiały inną wartość.

M. P. i L. P. decyzją z dnia 25 kwietnia 1975 r., (znak: G.G.III. (...) - 2/52/75) w związku z orzeczeniem zwrotu na ich rzecz wywłaszczonej części nieruchomości - działka nr (...), zostali jednocześnie zobowiązani do zwrotu odszkodowania, każde z nich w wysokości po 9.200 zł wraz z odsetkami razie zwłoki w uiszczeniu należności podlegających zwrotowi, pobieranymi na zasadach określonych w Kodeksie Cywilnym, zaś ustalone odszkodowanie zostało waloryzowane zostało według wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Analogicznie na mocy decyzji z dnia 25 kwietnia 1975 r., (znak: G.G.III. (...) - 2/22/76) w związku z orzeczeniem zwrotu na ich rzecz wywłaszczonej nieruchomości, położonej w Ł. przy ul. (...) b.nr o pow. 786 m², tj. M. i L. małż. P. po 1/2 części każdemu z nich, zostali oni zobowiązani do zwrotu na rzecz Gminy Miejskiej Ł. stanowiącej wartość zwaloryzowanego odszkodowania, wypłaconej tytułem wywłaszczenia na podstawie decyzji Naczelnika Dzielnicy Ł. z dnia 30 grudnia 1975 r. nr (...) 1.8-81/103/75, kwoty 2.302 zł,

w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji, wraz z odsetkami razie zwłoki w uiszczeniu należności podlegających zwrotowi, pobieranymi na zasadach określonych w Kodeksie Cywilnym. Odszkodowanie także zostało zwaloryzowane według wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Określona wysokość odszkodowania, którego obowiązek zwrotu został nałożony na małżonków P. mocą powyższych decyzji podlegała już na tym etapie waloryzacji, ponadto w razie zwłoki w uiszczeniu należności podlegających zwrotowi należą się odsetki ustawowe, które także pełnią funkcję waloryzacyjną, zaś między 1975r. a chwilą ustalania odszkodowania nie doszło do żadnej gwałtownej zmiany siły nabywczej pieniądza. Według Sądu Okręgowego konieczności uwzględnienia zwaloryzowanej kwoty odszkodowania jaką poprzednicy prawni powodów otrzymali za wywłaszczenie przedmiotowych nieruchomości według cen na dzień ustalenia odszkodowania, spowodowałoby, iż w takiej sytuacji doszłoby do niedopuszczalnej kolejnej waloryzacji wskazanego świadczenia.

Ostatecznie zdaniem Sądu I instancji wysokość szkody podlegającej wyrównaniu wynosi 980.800 zł.

Z uwagi na to, że powodowie K. P., W. P., D. J. i J. W. są następcami prawnymi L. P. i M. P. w częściach po 1/4 każde z nich, zasądzone na ich rzecz odszkodowanie dzieli się na części odpowiadające ich udziałom we współwłasności.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy zasądził na rzecz każdego z powodów kwotę po 245.200 zł (co stanowi 1/4 z 980.800 zł).

Według art. 160 § 3 k.p.a. odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1. W przedmiotowej sprawie decyzja, która została wydana z naruszeniem przepisów prawa i co do której, z uwagi na wywołane przez nią w części nieodwracalne skutki nie możliwe było stwierdzenie jej nieważności, wydana została przez Zarząd Miasta Ł., a zatem odszkodowanie należne jest powodom od Miasta Ł..

W zakresie żądania zasądzenia odsetek Sąd pierwszej instancji zważył, iż w myśl art. 359 § 1 k.c. odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub decyzji innego właściwego organu. W niniejszej sprawie źródłem roszczenia o odsetki jest przepis art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym dłużnik, który nie spełnia świadczenia w odpowiednim terminie dopuszcza się opóźnienia i wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego.

Stosownie do treści art. 455 k.c. roszczenie wierzyciela wobec dłużnika staje się wymagalne wraz z nadejściem terminu do spełnienia świadczenia. Jeżeli termin ten nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Przepisy te znajdują w rozpoznawanej sprawie zastosowanie na podstawie odesłania zawartego w art. 160 § 1 k.p.a. Co do zasady zobowiązania odszkodowawcze są bezterminowe, to znaczy termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania. W takiej sytuacji, zgodnie z art. 455 k.c., świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Strona powodowa żądała zasądzenia odsetek od kwoty 1.034.100 zł od dnia 25 lutego 2011r. Mając na uwadze, iż wezwanie do zapłaty odszkodowania z tytułu wydania decyzji z naruszeniem prawa zostało skierowane do strony pozwanej pismem z dnia 8 lutego 2011r., (brak informacji odnośnie daty otrzymania przez pozwanego niniejszego wezwania) wobec niekwestionowania przez pozwaną Gminę daty dochodzonych odsetek, Sąd orzekł zgodnie z żądaniem i zasądził odsetki od kwoty 980.800 zł od dnia 25 lutego 2011r.

W pozostałym zakresie powództwo, jako niezasadne, podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozliczenia.

Postanowieniem z dnia 5 grudnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi zwolnił powodów od kosztów sądowych w całości.

Strona powodowa poniosła koszty procesu w łącznej kwocie 3.615 zł (koszty zastępstwa procesowego), natomiast koszty procesu wyłożone przez pozwanego wyniosły 3.600 zł. Strona powodowa wygrała proces w 92 % {bowiem przyznane świadczenie wyniosło 980.800 zł, zaś roszczenie wynosiło, z uwzględnieniem rozszerzenia powództwa, 1.068.780 zł}. Łącznie poniesione przez strony koszty procesu wynoszą 7.215 zł. Pozwany przegrał proces w 92% i w takim zakresie obciążają go koszty procesu, co stanowi kwotę 6.638 zł (7.215 zł x 92%). Strona powodowa przegrała w 8%, zatem powinna ponieść koszty procesu w kwocie 577 zł, tym samym przysługuje jej zwrot od pozwanego odpowiednio kwoty 3.038 zł (3.615zł – 577 zł).

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, stosownie do przepisu art. 100 zd. 1 k.p.c., zasądził od pozwanego jako odpowiedzialnego, we wskazanym wyżej stosunku, ze wynik sporu, na rzecz każdego z powodów kwotę 759,50 zł (3.038 zł x 1/4).

W toku procesu, w związku ze zwolnieniem powodów od kosztów sądowych, powstały nieuiszczone koszty sądowe w łącznej wysokości 57.409,07 zł, obejmujące opłatę sądową od pozwu w wysokości 53.439 zł oraz wynagrodzenie biegłych sądowych (łącznie 3.970,07 zł). Obowiązkiem ich poniesienia, stosownie do dyspozycji art. 113 ust. 1 i 2 pkt 1 u.k.s.c., należało obciążyć strony, proporcjonalnie do tego w jakiej części każda z nich wygrała i odpowiednio – przegrała proces, co odpowiada kwocie 52.816 zł obciążającej stronę pozwaną (która przegrała w 92 %), natomiast, w pozostałej części, stanowiącej kwotę 4.593 zł obowiązek poniesienia kosztów procesu, tymczasowo wyłożonych przez Skarb Państwa, spoczywa na stronie powodowej, jako stronie przegrywającej w 8 %.

Mając na uwadze powyższe Sąd I instancji, tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, zasądził od Miasta Ł. - Prezydenta Miasta Ł. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 52.816 zł oraz nakazał ściągnąć od każdego z powodów z zasądzonych na ich rzecz świadczenia kwotę 1.148,25 zł (4.593 zł x 1/4).

Sąd Okręgowy odnosząc się do wniosku strony powodowej o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej stawce minimalnej tj. w kwocie 7.200 zł, wskazał, iż zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013r. poz. 461) zasądzając opłatę za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata, a także charakter sprawy i wkład pracy w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Podstawę zasądzenia wskazanej opłaty stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 3-5. Opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy.

Niniejsza sprawa wprawdzie była długotrwała, jednakże było to spowodowane koniecznością wydania kilku postanowień o jej zawieszeniu, nie wymagała jednak dużego nakładu pracy ze strony pełnomocnika. Nie była również na tyle zawiła, aby uzasadniało to zasądzenie stawek wyższych niż minimalna, określona w § 6 pkt 6 Rozporządzenia.

Wobec powyższego, wniosek ten nie podlegał uwzględnieniu, tym bardziej, że na ostatniej rozprawie strona wniosła o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uznać zatem trzeba, że wniosek o zasądzenie kosztów ponad stawkę minimalną nie był popierany przed zamknięciem rozprawy. Uwzględnione zostały zatem koszty zastępstwa procesowego według stawki minimalnej i według pierwotnej wartości przedmiotu sporu.

Apelację od tego wyroku złożyło pozwane Miasto Ł., zarzucając:

Naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego:

1. art.232 w zw. z art.3, art.207 § 3, art.217 § 1, art.162 k.p.c. i art.6 k.c. poprzez dopuszczenie z urzędu dowodu niezgłoszonego przez stronę po ponownym otwarciu rozprawy wyraźnie w interesie powodów;
2. art.316 § 1 i 2 w zw. z art.232, art.217 § 1, art.162, art. 6 k.p.c. poprzez otwarcie rozprawy na nowo i dopuszczenie z urzędu dowodu niezgłoszonego przez stronę, podczas gdy po zamknięciu rozprawy nie ujawniły się żadne nowe okoliczności uzasadniające takie działanie;
3. art.157 § 1 w zw. z art.316 § 2 i art.162 k.p.c. poprzez odstąpienie od sporządzenia protokołu z posiedzenia, na którym otwarto rozprawę i dopuszczono dowód, co uniemożliwia poznanie motywów Sądu;
4. art.232 w zw. z art.3, art.217 § 1 i 3, art.227, art.162 k.p.c. poprzez dopuszczenie z urzędu dowodu w interesie strony, a oddalenie wniosku strony pozwanej na okoliczności wartości nieruchomości i wysokości czynników zmniejszających szkodę;
5. art.361 § 2 i art.362 § 2 k.c. poprzez wadliwe przyjęcie, że rzeczywista szkoda poniesiona przez powodów odpowiada wartości nieruchomości, które nie zostały zwrócone powodom z pominięciem wysokości składników, które pozostały w ich majątku tj. wypłaconego odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości;

6. art.481 § 1 w zw. z art.455 i art.6 k.c. poprzez zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 25 lutego 2011 r. podczas gdy brak informacji odnośnie daty otrzymania przez pozwanego wezwania do zapłaty;

7. art. 233 § 1 w zw. z art.328 § 2 k.p.c. polegające na oparciu rozstrzygnięcia o lakoniczną opinię uzupełniającą biegłego;

8. art.227 w zw. z art.278 § 1, art.233 § 1 i art.328 § 2 k.p.c. oraz art.156 ust.3 i 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami w zw. z art.162 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej pisemnej opinii biegłego, w sytuacji gdy wcześniejsze opinie nie usunęły wątpliwości.

W związku z powyższymi zarzutami apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego solidarnie kosztów postępowania za I i II instancję według norm przepisanych.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego Miasta na rzecz powodów zawrotu kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny dodatkowo ustalił:

Wartość nieruchomości obejmującej działkę nr (...) przy ul. (...)

o pow.8.450 m² wraz z naniesieniami budowlanymi i roślinnymi według stanu i cen

z 1975 r. wynosiła 734.614,- złotych przed denominacją. Wartość nieruchomości obejmującej działkę nr (...) przy ul. (...) o pow.786 m² według stanu i cen z 1975 r. wynosiła 49.063,- złotych przed denominacją (opinia uzupełniająca biegłej E. R. k.512 – 572, 610 – 620, uzupełniająca opinia ustna k.649).

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja strony pozwanej jest uzasadniona i podlega w znacznej części uwzględnieniu.

Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia faktyczne oraz ocenę roszczeń powodów w zakresie podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego Miasta. Nie ma więc potrzeby ponownego przytaczania obszernego wyводу Sądu Okręgowego co ustalenia daty powstania szkody tj. 8.05.1997 r., podmiotu odpowiedzialnego za jej powstanie tj. Miasta Ł. oraz konieczności naprawienia rzeczywistej szkody w ramach art.361 § 1 i 2 k.c. tj. straty, którą powodowie ponieśli.

Należne im odszkodowanie nie obejmuje utraconych korzyści.

W pierwszej kolejności należy się odnieść do zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego, bowiem zarzuty naruszenia prawa materialnego mogą być właściwie ocenione tylko na tle prawidłowo ustalonego stanu faktycznego.

Sąd Apelacyjny nie uwzględnił większości zarzutów naruszenia prawa procesowego, gdyż w istocie nie miały one istotnego wpływu na wynik postępowania. Dotyczy to zarzutów naruszenia art.3, art.157, art.162, art.207, art.217, art.227, art.232, art. 233, art.328 k.p.c.

Uzasadniony jest zarzut naruszenia art.232 w zw. z art.3, art.217 § 1 i 3, art.227, art.162 k.p.c. oraz art.316 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku strony pozwanej na okoliczności wartości nieruchomości i wysokości czynników zmniejszających szkodę.

Zasadność tego zarzutu jest związana z zarzutem naruszenia prawa materialnego tj. art.361 k.c. poprzez wadliwe przyjęcie, że rzeczywista szkoda poniesiona przez powodów odpowiada wartości nieruchomości, które nie zostały

zwrócone powodom z pominięciem wysokości składników, które pozostały w ich majątku tj. wypłaconego odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości

Podstawową przesłanką wyrokowania, podstawą rozstrzygnięcia, jest dokonanie ustaleń na dzień zamknięcia rozprawy. Zgodnie z art.316 § 1 k.p.c. po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy.

W chwili zamknięcia rozprawy Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, że niemożliwe jest naprawienie szkody poprzez restytucję i zwrot wywłaszczonych nieruchomości, a decyzje administracyjne o ich zwrocie są niewykonalne. Prawidłowo też uznał, że w takim przypadku konieczne jest ustalenie odszkodowania pieniężnego.

Nieprawidłowo, z naruszeniem art.316 k.p.c. Sąd i instancji uznał, że pozostaje bez znaczenia, dla ustalenia wysokości należnego roszczenia, fakt wypłaty w 1975 r. odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości. Na dzień wyrokowania, nie zostało zwrócone w żadnej części wypłacone wówczas odszkodowanie. Zgodnie więc z art.361 k.c. winno zostać odliczone to co poprzednicy prawni otrzymali w zamian za wywłaszczone działki. Oddalenie wniosku dowodowego strony pozwanej zmierzającego do oszacowania wartości dokonanych wypłat było więc niezasadne i skutkowało dopuszczeniem przez Sąd Apelacyjny dowodu z uzupełniającej opinii biegłej do spraw szacowania nieruchomości na okoliczność wartości spornych nieruchomości według stanu i cen z daty wywłaszczenia.

Taka wycena pozwala porównać ekwiwalentność ustalonego wiele lat temu odszkodowania do wartości działek według standardów obowiązujących obecnie, bez ograniczeń obowiązujących w nierynkowym systemie gospodarki socjalistycznej okresu PRL-u.

Zgodnie z opinią uzupełniającą biegłej wartość nieruchomości obejmującej działkę nr (...) przy ul. (...) o pow.8.450 m² wraz z naniesieniami budowlanymi i roślinnymi według stanu i cen z 1975 r. wynosiła 734.614,- złotych przed denominacją. Wartość nieruchomości obejmującej działkę nr (...) przy ul. (...) o pow.786 m² według stanu i cen z 1975 r. wynosiła 49.063,- złotych przed denominacją.

Za działkę nr (...) o pow.8.450 m² wypłacono w 1975 r. 571.315,- „starych” złotych, nr 194 o pow.786 m² wypłacono w 1975 r. 81.095,90,- „starych” złotych.

Jednakże trzeba uwzględnić, że ówczesne odszkodowanie za działkę nr (...) dotyczyło powierzchni 8.450 m², a zasadność roszczenia dotyczy powierzchni 6.108 m², co stanowi 72% poprzedniej powierzchni ((...)=0,72). W związku z powyższym do porównań należy przyjąć kwotę 411.346,80,- „s” zł (571.315,- „starych” złotych x 0,72).

Łącznie więc w 1975 r. wypłacono 492.442,70,- „s” zł (411.346,80 + 81.095,90,- „starych” złotych) odszkodowania za działki, które powinny być zwrócone.

Wartość tych działek według współczesnych kryteriów wynosiła w rzeczywistości 577.985,08,- „s” zł. Działka nr (...) o powierzchni 6.108 m² warta była 528.922,08,- „s” zł (734.614 x 0,72), działka nr (...).063,- złotych przed denominacją.

Porównanie wartości działek do wypłaconego odszkodowania wskazuje, że to ostatnie zostało zaniżone o 15% (492.442,70 / 577.985,08,- „s” zł = 0,85).

Oznacza to, że strona pozwana winna dopłacić czterem spadkobiercom wywłaszczonych nieruchomości 15% ich obecnej wartości tj. 147.120,-zł (980.800,- zł x 0,15).

Należne każdemu z powodów odszkodowanie wynosi więc po 36.780,-zł.

Dalej idące roszczenia nie znajdują uzasadnienia w zebranych w sprawie materialne dowodowym i podlegają oddaleniu.

Zasadny okazał się również zarzut naruszenia art.481 § 1 w zw. z art.455 i art.6 k.c. poprzez zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 25 lutego 2011 r. podczas gdy brak informacji odnośnie daty otrzymania przez pozwanego wezwania do zapłaty. Istotnie w aktach sprawy nie ma dowodu na doręczenie stronie pozwanej wezwania do zapłaty w dacie przyjętej przez Sąd Okręgowy, co ten Sąd przyznaje w uzasadnieniu. Znacznie później Miasto Ł. dowiedziało się o rozszerzeniu powództwa. Istotniejszym jednak jest kwestia zależności odsetek za czas opóźnienia i chwili ustalania wysokości odszkodowania.

Art. 481 § 1 k.c. stanowi, iż jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. „Odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, którego termin został oznaczony, stają się wymagalne pierwszego dnia po upływie terminu wymagalności roszczenia głównego” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2010 r. o sygn. akt IV CSK 16/10, Legalis nr 392584).

Jednakże ta zasada doznaje wyłomu w sytuacji gdy odszkodowanie i jego wartość są ustalane według cen z innej daty np. wyrokowania lub opiniowania. Uregulowanie art. 363 § 2 k.c. przewiduje, że jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, to wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania. Datą tą jest zamknięcie rozprawy, po którym dochodzi do wydania wyroku, ponieważ w oparciu o art. 316 § 1 k.p.c. sąd bierze za podstawę orzeczenia stan istniejący w tej dacie. Zastosowanie cen z innej daty wymagałoby powołania przez wierzyciela, podzielonych przez sąd, szczególnych okoliczności, wskazujących na zaistnienie wyjątku od powyższej zasady. Przyjęcie tej zasady powoduje, że wierzyciel nie ponosi negatywnych skutków spadku wartości pieniądza w okresie od wymagalności zobowiązania do orzekania o obowiązku zapłaty przez dłużnika, zapewnia zatem pełną kompensatę. Skutki braku zapłaty zobowiązania

w terminie, uregulowane art. 481 § 1 k.c., wskazują na uprawnienie wierzyciela do żądania odsetek za okres opóźnienia bez względu na przyczyny uchybienia terminu płatności świadczenia pieniężnego. Odsetki spełniają funkcję odszkodowawczą

w postaci rekompensaty uszczerbku wywołanego pozbawieniem wierzyciela możliwości uzyskania korzyści z należnej mu kwoty odszkodowania, a częściowo także waloryzacyjną, o ile przewyższają wskaźnik inflacji. Wobec tego łączna suma odszkodowania i odsetek nie może przewyższać wysokości szkody. Nie znajduje również usprawiedliwienia stosowanie równocześnie dwóch mierników równoważących skutki utraty siły nabywczej pieniądza, które prowadzą do podwójnej waloryzacji.

W przypadku ustalenia odszkodowania według cen z daty wyrokowania, które będzie wyższe od ustalonego przy zastosowaniu cen z daty wymagalności, zaistniałej po wezwaniu dłużnika oraz odsetek za okres do dnia wyrokowania, wierzycielowi należą się odsetki od daty wyroku/opiniowania. Dopiero od tej daty dłużnik popada w opóźnienie z zapłatą. Przyznanie odsetek od odszkodowania ustalonego według wyższych cen

z daty wyrokowania za okres poprzedzający tę datę prowadziłoby do nieuzasadnionego uprzywilejowania wierzyciela. Tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie IV CSK 131/16.

Oznacza to konieczność korekty daty początkowej biegu odsetek od zasądzonych kwot od dnia ustalenia wysokości odszkodowania w cenach z daty opinii biegłego, która została wykonana 4 lutego 2015 r.

Wobec powyższego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że zasądził na rzecz każdego z powodów po 36.780,-zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 lutego 2015 r. oraz zmienił rozstrzygnięcia o kosztach zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu przy częściowym uwzględnieniu roszczeń – art.100 k.p.c.

Powodowie wygrali sprawę w 13% mieli więc obowiązek zwrotu pozwanemu 74% wynagrodzenia pełnomocnika procesowego określonego na podstawie mającego zastosowanie do postępowania przed Sądem I instancji § 6 pkt 6

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 t.j.), z uwagi na to, że pierwotna wartość roszczenia powodów wynosiła 108.000,-zł, a § 4 ust.2 ww. rozp. stanowi, że w razie zmiany w toku postępowania wartości stanowiącej podstawę obliczenia opłat, bierze się pod uwagę wartość zmienioną, poczynając od następnej instancji ($87\% - 13\% = 74\% \times 3.617,-zł = 2.676,-zł : 4 = 670,-zł$).

W toku procesu, w związku ze zwolnieniem powodów od kosztów sądowych, powstały nieuiszczone koszty sądowe w łącznej wysokości obejmujące opłatę sądową od pozwu oraz wynagrodzenie biegłych sądowych (biegłi łącznie 3.970,07 zł). Obowiązkiem ich poniesienia, stosownie do dyspozycji art. 113 ust. 1 i 2 pkt 1 u.k.s.c., należało obciążyć strony, proporcjonalnie do tego w jakiej części każda z nich wygrała

i odpowiednio – przegrała proces, co odpowiada kwocie 7.870,07,- zł obciążającej stronę pozwaną (opłata 147,120,-zł x 5 % = 7.356,-zł i koszty opinii biegłych 3.970,-zł x 13% = 514,07,-zł), natomiast, w pozostałej części, stanowiącej kwotę 3.456,- zł obowiązek poniesienia kosztów opinii biegłych, tymczasowo wyłożonych przez Skarb Państwa, spoczywa na stronie powodowej, jako stronie przegrywającej w 87 % ($3.456 : 4 = 864,-zł$). Jednocześnie Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążania powodów pozostałą częścią opłaty sądowej od pozwu w trybie art.102 k.p.c. biorąc pod uwagę, że konieczność poniesienia tej opłaty zniweczyłoby w znacznej części wartość zasądzzonego odszkodowania.

W pozostałym zakresie Sąd Apelacyjny w Łodzi, działając na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację strony pozwanej jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art.100 k.p.c. w zw. z art.108 § 1 i art.391 § 1 k.p.c.

Pozwane Miasto Ł. wygrało apelację w 85%.

Do wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego nadal stosuje się ww. rozporządzenie gdyż II instancja rozpoczęła się w tej sprawie z dniem wydania wyroku Sądu I instancji tj. 24 lipca 2015 r., a wówczas obowiązywała powyższa regulacja.

Wysokość zwrotu kosztów wynagrodzenia pełnomocnika (70% stawki) wynosi 3.780,-zł z mocy § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust.1 pkt 2 ww.rozp. ($7.200,-zł \times 75\% \times 70\%$). Obciąża ona każdego z powodów po 945,-zł.

Koszty opinii biegłej w postępowaniu apelacyjnym wyniosły łącznie 8.408,33,-zł z czego pozwany opłacił 7.447,85,-zł, a obciąża go jedynie 15% tych kosztów tj. 1.261,-zł. Wobec powyższego powodowie winni zwrócić pozwanemu z tego tytułu 6.186,60,-zł.

Powodów obciąża także zwrot części opłaty od przegranej apelacji tj.41.684,-zł ($980.800,-zł - 147.120,-zł = 833.690,-zł \times 5\% = 41.684,-zł$).

Łącznie każdy z powodów winien zwrócić stronie pozwanej po 12.912,65,-zł kosztów procesu ($3.780 + 6.186,60 + 41.684 = 51.650,60 : 4$).

Z mocy art. 113 ust. 2 u.k.s.c. każdego z powodów obciąża obowiązek zapłaty na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi po 240,12,-zł, kosztów nieopłaconej opinii biegłej.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.